N°. 387. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . f 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegelregt daaronder begrepen.

WOENSDAG 23 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . f 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement f 70, Ned. Cour.

De Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

III.

Alleen aan partijzucht moet de bestrijding van het voorstel der Commissie tot toelating van Israëlieten worden toegeschreven. Het Leidsch departement wekte bij circulaire de overige afdeelingen op, om hare afgevaardigden in last te geven, dat voorstel ter Algemeene Vergadering af te stemmen. Wij zijn met den inhoud der circulaire niet bekend; men meent, dat zij in eene departements-vergadering, waar slechts een gering getal leden tegenwoordig was, werd vastgesteld; maar hare strekking scheen gegrond in de meening, „omtrent het „gevaarvolle van die nieuwe bepaling, en op de vrees, „dat aldus meer en meer het Christelijk beginsel zelf „zou worden ter zijde gesteld en dat het doel der „Maatschappij in eene verspreiding van on-Christelijke „zedeleer zoude ontaarden.„ En dat het schijnbaar doel der circulaire hoofdzakelijk uit partijzucht voortsproot, wordt door twee opmerkelijke omstandigheden bevestigd. Vooreerst toch, was de wederlegging der in het midden gebragte bedenkingen tegen het voorstel der Commissie, zoo als zij door haar bij circulaire aan de departementen werd medegedeeld, wel waardig, om op nieuw in eene departements-vergadering te worden overwogen. Uit de korte en flaauwe repliek van het Leidsch departement kan worden opgemaakt, welken weg men te dien aanzien ingeslagen, in welken geest men de bestrijding ondernomen en uit welk beginsel men tot voortdurende uitsluiting der Israëlieten besloten heeft. Maar bovendien: men had reden om te verwachten, dat de Leidsche afgevaardigden ter Algemeene Vergadering aan de spitse zouden gestaan hebben van den strijd, die aldaar te strijden viel en, zoo men op de berigten der openbare dagbladen staat kan maken, moest men opmaken, dat het Leidsch departement door zijne afgevaardigden aan den strijd geen het minste deel genomen heeft, ja, zoo wij ons niet bedriegen, kan zelfs in de *keuze* der afgevaardigden door het Leidsch departement een krachtig bewijs gevonden worden, dat de tegenstand welligt is toe te schrijven aan een listig beraamd plan van slechts enkele partijgangers, wien het voldoende was, om den twistappel te hebben opgeworpen, maar wien overigens de uitkomst van den strijd onverschillig is, dewijl, waar het op de beslissing aankwam, de verdediging aan zulke zwakke en weerlooze strijders werd toevertrouwd. Te regt maakt de Redactie van het *Algemeen Handelsblad* (zie No. 7068) de volgende opmerking, die ook wij geheel beâmen: „Naar ons inzien straalt in de oppositie tegen de voorgestelde bepaling van het wetsontwerp nog eene flikkering door van het April-verschijnsel des vorigen jaars. Er zijn sommige ijveraars in de Protestantsche kerk, die schijnen te vreezen, dat men welligt om de vrijheid hunner leerstellingen en geloofsbegrippen, hunne Christelijkheid zoude in twijfel trekken, indien zij niet altijd en overal, te pas en te onpas, voor het Protestantisme, voor den Christelijken naam, voor de Christelijke beginselen ijverden; een ijver, die zich vooral dan ook negatief openbaart in hartstogtelijke opgewondenheid tegen Katholijken en tegen Israëlieten; de Katholijken heeten bij hen nagenoeg allen ultramontanen, en de Israëlieten, voor zoo verre zij niet streng orthodox al de ritus van de Mozaïsche wetgeving en Rabbinale overlevering in acht nemen, zijn bij hen philosophen en ongodisten. Wint deze rigting ongelukkigerwijze ook in de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen veld, dan is het te vreezen, dat men zich niet tot de uitsluiting van on-Christenen bepalen zal, maar eerlang, geheel in strijd met het doel der instelling, ook ieder, die geen Protestant is, zal willen weren en verdringen; en waartoe men, op dien weg voortgaande, welligt nog verder komen zal, willen wij liefst niet aangeven. Intusschen is die rigting binnen de Maatschappij, om die tegenwerking niet nog van onderlinge verdeeldheid te vermeerderen.„

Niettegenstaande het Leijdsch departement, met terzijde-stelling van den wettelijken weg, eenen ongeoorloofden invloed heeft trachten uit te oefenen op de lastbrieven der afgevaardigden, is het doel mislukt, en, ofschoon dan ook met eene geringe meerderheid van stemmen, heeft het beginsel gezegevierd, dat zich langzamerhand in den boezem der Maatschappij heeft ontwikkeld, en waardoor zij eerst in vollen nadruk zich eene *christelijke* maatschappij, eene maatschappij *tot nut van 't algemeen* noemen mag. Neen, het Christendom gedoogt dien geest van uitsluiting niet; daarom wordt het bij het zuurdeeg vergeleken, dat het geheele deeg doortrekt en, waar het mede in aanraking komt, alles doordringt en in zich ontwikkelt. Hoezeer komt het wantrouwen in de deugdelijkheid der instelling, die men voorstaat, aan den dag, wanneer, bij de geringste omstandigheid, de vrees voor haar behoud wordt opgewekt. Hoe is het mogelijk, dat de geschiedenis van achttien eeuwen zoo weinig indruk heeft gemaakt, en niet eene onverwrikbare overtuiging heeft gevestigd van de stevigheid, onbewegelijkheid en duurzaamheid der instelling, die, trots alle tegenkanting en bestrijding, ja veeleer, trots alle kleingeestigheid en vooroordeel, zich meer en meer uitbreidt. Van waar dan die kinderachtige vrees en die twijfelmoedige versaagdheid „voor de bevordering van godsvrucht en „goede zeden, overeenkomstig de beginselen van de „christelijke godsdienst„, als men de deur wijd openzet, en die buiten zijn toeroept: „komt tot ons en helpt ons„? Is het bescheiden, is het eerlijk, is het christelijk, te zeggen: ja, uwe geldelijke bijdrage nemen wij aan, maar uwe persoonlijke medewerking, uw ijver, uw doorzigt, uwe trouw, we wijzen die af; want zij zijn bij ons verdacht? Hoe is het mogelijk, dat men den naam draagt, en in ijdelen waan zich op dien naam verheft, die verklaarde gekomen te zijn tot de verlorene schapen van het huis Israëls en verder tot die van een anderen stal, en dan nog, waar het op maatschappelijk gebied, eene zamenwerking geldt, om „door „het voortplanten van nuttige kundigheden, voornamelijk onder mingeoefenden, algemeen volksgeluk te „verspreiden„, nog bezield te zijn met een geest van uitsluiting, die *elke* emancipatie veroordeelt? Als na de viering van het gouden eeuwfeest, Neêrlands voortreffelijke kanselredenaar behoefte gevoelde, om bij de intrede van een nieuwen tijdkring, tot grondslag zijner rede te leggen als de uitdrukking der herinneringen, voornemens en verwachtingen, welke de Maatschappij mogt koesteren, het betoog, dat het Christendom de grondslag, het rigtsnoer en de steun der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen mogt worden genoemd, vond hij ten slotte daarin een waarborg van bestendigen bloei, dat, gelijk het Christendom nooit veroudert, ook de Maatschappij niet te vreezen heeft, dat zij ooit zal hebben uitgediend. Als in de meer algemeene persoonlijke medewerking der leden van de Maatschappij een krachtig middel ligt opgesloten, ter meer volkomene bereiking van het edel doel harer instelling, dan kan men niet onverschillig zijn omtrent de toetreding van zoo vele onzer landgenooten, die met de voortreffelijkste hoedanigheden van verstand en hart begiftigd, op elk gebied van het maatschappelijk leven hunne waarde hebben doen schatten en hunne medewerking doen waarderen. Kan het eene Maatschappij *tot nut van 't algemeen*, eene *christelijke* Maatschappij, langer tot eer verstrekken, dat zij prijs stelt op het goud en zilver der Israelieten, maar hunne intellectueliteit verwerpt? Is niet lang genoeg een scheidsmuur in het huisselijk en maatschappelijk verkeer de voorname hinderpaal geweest, waardoor het Christendom voor den Israëliet alle aantrekkelijkheid verloor; en als in de behartiging van zoo vele onzer dierbaarste persoonlijke, staatkundige en burgerlijke belangen, in de raadzaal en bij de Volksvertegenwoordiging, in de geregtszaal en aan het ziekbed, de Israëlitische landgenoot niet wordt achtergesteld en overal eene uitstekende plaats bekleedt; waarom dan daar, waar algemeen volksgeluk kan bevorderd worden?

Uit het onlangs aan de Tweede Kamer overgelegd verslag van het beheer en den Staat der Koloniën over 1852 ontleenen wij het volgende:

„Naar aanleiding van *eene verklaring van het zendeling-genootschap*, dat de aanwezigheid van een posthouder op Rotti *in deszelfs belang* niet meer noodig is, werd de vraag geopperd, of tot de intrekking van dien post behoorde te worden overgegaan.

„*Toen in* 1837 *de inkomsten van Rotti aan het zendeling-genootschap werden afgestaan*, werd tevens de posthouder van gouvernementswege ingetrokken, hetgeen echter *op de belangen van dat genootschap* een zoo nadeeligen invloed had, dat *op deszelfs verzoek* al spoedig wederom een posthouder op dat eiland werd geplaatst. Deze ambtenaar genoot van het genootschap eene toelage van f 25 's maands, en werd overigens volgens een aloud gebruik door de regenten onderhouden.

„Bovenstaand verzoek van het zendeling-genootschap deed de noodzakelijkheid geboren worden, om òf den posthouder terug te roepen òf van gouvernementswege in zijne bezoldiging te voorzien.

„Het groot belang, van op een zoo groot en sterk bevolkt eiland als Rotti, waar vroeger immer een vertegenwoordiger van het Nederlandsch gezag gevestigd was, en welks staatkundige gesteldheid zoo dringend de tegenwoordigheid van eenen persoon vordert, die bij de menigvuldige twisten en veeten der regenten onderling als scheidsman en bemiddelaar kan optreden, vertegenwoordigd te worden, deed de Regering besluiten voortdurend aldaar eenen posthouder aan te houden, die echter in het vervolg uitsluitend uit 's lands kas zal worden bezoldigd, met opheffing van de op de regenten rustende verpligting om hem te onderhouden. Door deze laatste bepaling werd hem eene voldoende onafhankelijkheid van die inlandsche hoofden gewaarborgd.„

Opmerkelijk welken invloed het zendeling-genootschap vroeger bezat, zoodat zelfs de inkomsten eener landsbezitting ten zijnen behoeve werden afgestaan en op zijn verzoek en in zijn belang een ambtenaar werd aangesteld; maar niet minder onverklaarbaar, hoe het beheer van „zulk een groot en sterk bevolkt eiland„ in zoo zwakke handen werd toevertrouwd, waarvan de gevolgen *nu* een krachtiger maatregel noodzakelijk maakten.

Het tijdschrift: *de Vereeniging*, van Augustus 1854 zegt, onder de politieke beschouwingen:

„Men kan zich naauwelijks een denkbeeld maken van den haat der liefde-predikende liberalen tegen al wat anti-revolutionnair is en wat zij anti-revolutionnairen heeten. Men kan vrijelijk beweren, dat de benoemingen der heeren Dullert en Zuijlen niet toe te schrijven zijn aan ingenomenheid met het voorgaand ministerie, maar aan den weêrzin tegen de anti-revolutionnairen, aan den afkeer dien men heeft van hun beginsel, hetwelk van de vreeze des Heeren uitgaat, en dat het Christelijk Nederland niet opoffert aan een vrijzinnig Nederland.„

„Dit Christelijk element is der wereld onaangenaam; zij voelt dat het eene levenskracht is en juist daarom wil zij het niet.„

„Er is meer. Bleven de anti-revolutionnairen op het politiek gebied, men zou hen welligt eerder dulden; maar zij komen ook op kerkelijk gebied.„

„Het afgestemd voorstel, waarmede de heer Groen als voorsteller en de heer van der Brugghen als warm verdediger hunne parlementaire loopbaan sluiten, is een waardig gedenkteeken dat zij achterlaten en waarop wij gaarne inbeitelen: „Dankbare hulde „aan de verdedigers der Christelijke vrijheid en Christelijk onderwijs tegen ongeloof en liberalisme.„„

Bij herhaling moeten we wijzen op de middelen, die er worden aangewend om de hartstogten in beweging te brengen.

Als gesproken wordt van *haat* der liberalen, — van hun *afkeer* van het beginsel, dat van de vreeze des Heeren uitgaat, — van hun *toeleg*, om het Christelijk Nederland aan een vrijzinnig Nederland op te offeren, — is het dan wonder, dat men voedsel geeft aan den volkswaan, die „de partij van THORBECKE„ aanmerkt als bedoelende de omverwerping van onze nationale instellingen?

Is de Redactie van het anti-revolutionnair orgaan zóó gerust, dat haar geschrijf niet onder de oogen komt van personen, die, tot dweepzucht overhellende, meenen een godewelbehagelijken dienst te verrigten,

als zij, onverschillig door welk middel, die ongeloovige Thorbeckianen trachten te verdelgen? *Van zekere zijde* toch is reeds aan menigeen in effigie het vonnis voltrokken.

Hoogstbelangrijk was de redevoering van den heer VAN HOËVELL, bij gelegenheid der beraadslagingen over het VII hoofdstuk van het koloniaal reglement. Wij schromen de aanhaling daarvan niet, opdat daaruit eenigermate kan blijken van welke gevoelens de spreker doordrongen is, wanneer het de uitbreiding van het Christendom geldt:

„Ik zie in het hoofdstuk, hetwelk ons thans bezig houdt, het beginsel aangenomen, dat de kerkgenootschappen in Indie geheel afhankelijk zijn van het Gouvernement. Ik zie daarin ook doorstralen tegenzin tegen de uitbreiding van Christendom en Christelijke beschaving in Indie, gelijk men zegt omdat men vreest voor wanorde en onrust."

„Die beginselen zijn lijnregt in strijd met de mijne. Ik voor mij geloof, dat de kerkgenootschappen in Indie dezelfde vrijheid behooren te hebben, die zij hier te lande bezitten. Ik geloof, dat het verbreiden van Christelijke beschaving in Indie de pligt is niet van het Nederlandsche gouvernement, maar van *de Nederlandsche natie*, en dat de Regering vrijheid moet verleenen om onbelemmerd aan de verspreiding van die Christelijke beschaving te arbeiden."

„Ik sta dus, wat dit hoofdstuk betreft, lijnregt tegenover het beginsel van de Regering. Maar ik moet erkennen, in het stelsel, dat deze wet huldigt, is dit hoofdstuk consequent. Deze wet is gegrond op het beginsel: Indie is een wingewest; Indie is bestemd om millioenen af te werpen voor het moederland; Indie is als eene vesting in staat van beleg. 't Is consequent, dat er dan ook in Indie niet meer Christelijke beschaving, niet meer Christendom worde toegelaten, dan de kommandant van de vesting meent dat noodig is. Men heeft hier in twijfel getrokken, of de Javanen de verspreiding van Christelijke beschaving wel gaarne zagen. Men heeft gewezen op verontrustende berigten, die dezer dagen zouden gekomen zijn van een paar regenten. Ik voor mij kan dit weinig rijmen met mijne eigene ondervinding. Ik heb dikwijls persoonlijk die streken bezocht, waar Christenen wonen, altoos Javanen blijvende wat hun maatschappelijken toestand betreft, doch waarachtige Christenen in hun gemoed. Ik heb hen gezien, wonende in hetzelfde dorp met Mahomedanen onder het bestuur van een Mohammedaansch dorpshoofd, van een Mohammedaansch districthoofd, van een Mohammedaansch regent. Ik heb nimmer eenige verwijdering of botsing ontdekt tusschen de ingezetenen onderling van zulk een dorp. Volgens de berigten tot den huidigen dag zijn bij de verspreiding en groote uitbreiding, die het Christendom in die streken dagelijks neemt, nimmer eenige moeijelijkheden onder de ingezetenen onderling gerezen. Ik heb uit den mond van Mohammedaansche hoofden gehoord, dat er geene betere ingezetenen waren dan juist die Christenen, geene trouwer verrigters van heerendiensten, geene solider betalers van de landrente; dat er nog geen hunner ooit voor de politie of den landraad was geweest.

Ik heb elders op Java dikwijls gesproken met priesters en Mohammedaansche hoofden over het Christendom. Nimmer heb ik eenigen afkeer, veel minder eenige vijandschap tegen het Christendom bij hen bespeurd. Ik heb het bijgewoond, dat Christelijke kerken werden gesticht, en dat Mohammedaansche priesters en Mohammedaansche hoofden steenen en kalk bragten en gelden stortten voor het optrekken van die gebouwen. En nu vraag ik: is dit alles plotseling zoo veranderd, is nu plotseling zulk een tegenstand, zulk een afkeer ontstaan?

Ik ken den inhoud van de brieven dier regenten niet, die de Minister nu toevallig, ik zou bijna zeggen voor hem ter goeder ure, heeft ontvangen; ik weet niet van welke regenten zij zijn. Maar ik herhaal de vraag van den spreker uit Nijmegen: is het niet mogelijk, dat die brieven, zoo niet geïnspireerd zijn, dan althans middelijkerwijze hun aanwezen te danken hebben aan anderen dan *Mohammedanen*. Er bestaat op Java bij sommige ambtenaren hetzelfde begrip, dat ook in dit ontwerp ligt, dat is: die Christelijke beschaving is eigenlijk een storend element voor het stelsel der Regering en voor ons allerlastigst. Dat begrip bestaat. En zou het nu niet mogelijk zijn, dat deze meening van sommige ambtenaren gewerkt heeft op die regenten, welke zich beklagen, en verklaren, dat zij niet gaarne verkondiging van Christelijke beschaving zien?

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

De correspondentiën uit Hamburg (zie Duitsche post) deelen eenige bijzonderheden omtrent de inneming van Bomarsund mede.

Men begint thans te Parijs van eene nieuwe reden van uitstel te spreken van de expeditie naar de Krim, namelijk van den wensch van de bevelhebbers van de Fransche en Engelsche legers, om den terugtogt der Russen in de Vorstendommen en den intogt der Oostenrijkers af te wachten. Is dit de reden van het uitstel, dan zullen de troepen thans wel vertrekken, daar de *Moniteur* (zie Fransche post) het binnenrukken der Oostenrijkers in Wallachije mededeelt op den 18 dezer. De *Gazette du Midi* wil, dat het leger 80,000 man sterk zou zijn en uit de geheele Fransche en Engelsche legers met een Turksch hulpcorps zou bestaan. De *Constitutionnel*, die goed onderrigt kan zijn, stelt het cijfer van het expeditie-leger op 55,000 man, die op 13 Engelsche, 8 Fransche en 5 Turksche schepen met 250 transporten zullen vervoerd worden.

Het doel van de expeditie is nog steeds onbekend; dit is natuurlijk, daar een ieder het belang moet beseffen om het eigenlijke plan geheim te houden; het jaargetijde is, onzes inziens, echter toch te ver gevorderd voor het beleg van Sebastopol, te meer daar men nog steeds op de belegerings-artillerie moet wachten.

De berigten uit Konstantinopel hebben wij in onze Fransche post opgenomen. Wij verwijzen onze lezers daarheen. De *Moniteur* heeft gisteren (zie onze telegrafische berigten) medegedeeld, dat de Fransche troepen door de cholera lijden en dat zij vurig wenschen een werkelijken veldtogt te zien openen.

Volgens de correspondentien uit Berlijn zal de Duitsche Bondsvergadering een belangrijk punt te beslissen hebben. De vraag wordt door Oostenrijk gesteld om een gedeelte van het Bondsleger bijeen te trekken en op voet van oorlog te brengen. Het Pruissische Gouvernement verklaart zich daartegen. Afgescheiden van de staatkunde zullen de kleinere Duitsche Staten niet zeer genegen zijn, hunne begrootingen aanzienlijk te verhoogen, om het Bondsleger onder andere omstandigheden dan in den uitersten nood op de been te brengen en Pruissen kan in dit vraagstuk wel de meerderheid hebben.

De berigten uit Spanje spreken veel van het banket, dat door de Madridsche pers aan het gouvernement is aangeboden. Men wil nog steeds, dat er verschil bestaat in den boezem van het Spaansche kabinet. Men vreest, dat de maarschalk Espartero niet standvastig het artikel van het besluit zal handhaven, waarbij het de Cortes verboden is de dynastische quaestie te behandelen; hij zou dit punt welligt loslaten, ter wille van zijne populariteit, terwijl de maarschalk O'Donnell daarentegen zich openlijk en met den meesten nadruk, tegen de pogingen en de welligt voor hun vaderland noodlottige plannen der uiterste partijen, zou blijven verzetten.

DUITSCHE POST.

Weenen, 19 Aug. Eergisteren is de Koning van Portugal en HD. broeder alhier aangekomen en aan het keizerlijk paleis afgestapt, waar vertrekken gereed waren gemaakt om hem te ontvangen. De Doorluchtige gasten werden aan het spoorweg-station ontvangen door den Aartshertog Ferdinand Maximiliaan, benevens de burgerlijke en militaire autoriteiten. De komst van deze Doorluchtige gasten zal de terugkeer van HH. MM. van Ischl verhaasten.

Gisteren werd de verjaardag des Keizers gevierd door een *Te Deum* in de hoofdkerk van St. Etienne. Eene groote militaire parade moest door het slechte weder worden afgezegd.

Er is niets nieuws van het oorlogstooneel. De berigten uit Bucharest tot den 14den melden, dat die stad haar gewoon uitzigt had herkregen. Jassy zal den 1 Sept. door de Russen ontruimd zijn.

Men verneemt, dat alle geruchten, alsof prins Gortschakoff alhier depêches had ontvangen, blijkens welke de Russen de vorstendommen niet geheel zouden ontruimen, onjuist zijn.

Prins Anatole Demidoff is tot attaché bij de legatie van Rusland alhier benoemd.

Berlijn, 19 Aug. De Koning is heden naar Stettin vertrokken, om van daar de zeebaden te Putbus te gebruiken. Geen der ministers vergezelt hem, maar wel eenige andere aan de Pruisische belangen verknochte personen.

Pruissen heeft den 3 dezer aan de kleinere Duitsche staten eene circulaire gerigt, geheel in strijd met die van Oostenrijk, waarbij verklaard wordt, dat Pruissen in het tractaat van 20 April geene reden tot wapening van den Bond ziet; dat de vermeerdering van het Pruisische leger niet het gevolg is van eenige verbindtenis, maar van een uit eigene beweging genomen besluit.

De half-officiële bladen zeggen, dat de nota's, waarbij de Duitsche mogendheden de vredesvoorwaarden, door de Westersche mogendheden gesteld, ondersteunen bij het hof van Petersburg, verschillend zijn. Oostenrijk wil, dat de verlangde waarborgen *verpligtend zullen zijn zonder eenige reserve:* Pruissen raadt alleen de *aanneming* aan.

— Men schrijft aan de *National Zeitung* alhier, uit Fryburg (Brisgau), dat ten gevolge van de voorloopige overeenkomst tusschen het Groothertogelijk gouvern. en het Pausselijke hof gesloten, de aartsbisschop het regt verkrijgt tot opleiding van de geestelijken, buiten eenig toezigt van regeringswege en tevens het regt om, onder goedkeuring van de regering, beneficiën te verleenen. De fondsen van fundatien zullen onder toezigt van de regering staan.

De vervolgingen tegen den aartsbisschop zullen geheel worden losgelaten en de excommunicatien, tegen eenige hooge ambtenaren en leden van den hoogen geestelijken raad uitgesproken, zullen worden opgeheven.

Hamburg, 20 Aug. De telegraaf heeft het berigt van de inneming van Bomarsund aangebragt. Den 11den, ten 2 ure des namiddags, heeft de Russische generaal zich overgegeven. Volgens eene depêche uit Stockholm is een der versterkte torens in de lucht gesprongen, waardoor eene breede bres aan de aanvallers werd geopend. Het garnizoen, 2000 man sterk, met al het materieel, is gevangen genomen. Men stelt het verlies van de Fransche troepen op 120 man geneuvelden en gekwetsten.

Het getal troepen, dat in den omtrek van Kopenhagen is bijeengetrokken, bedraagt de helft van het active leger; deze troepen zullen nog versterkt worden. Sommigen willen, dat deze verzameling van troepen ten doel heeft, om de neutraliteit van Denemarken tegen elken geweldigen aandrang te verdedigen; anderen echter schrijven die troepenbeweging, en naar wij meenen met meer grond, aan de geestgesteldheid in dat rijk toe.

Het fort Rendsburg, dat de Duitsche Bond herhaaldelijk tot eene bondsvesting heeft willen verklaren, wordt in stilte en langzamerhand op bevel van het Deensche Gouvernement vernietigd. Men weet, dat de omwentelings-partij in 1848, in die sterke vesting hare grootste steun vond tegen de ondernemingen van het Deensche leger.

Het stoomschip *Germania*, kapt. Meijnaker, van Bremerhafen naar New-York vertrokken, grootste moeite in de haven teruggekeerd. Na... was men in volle zee, of er werden verschillende... ontdekt. De 450 passagiers zijn behouden aan w... en men houdt zich bezig met het redden van d... hoeveelheid koopwaren, die het schip aan boord...

FRANSCHE POST.

Parijs, 20 Aug. Men begint thans eene veel ge... reden op te geven voor het uitstel van het vertrek... expeditie naar de Krim; men wil namelijk, dat de ge... willen afwachten, dat de Oostenrijkers de vorsten... zullen zijn binnengerukt.

De Keizer zal den 26 dezer eene sectie inwijden... den spoorweg van Baijonne naar Bordeaux; die w... niet geheel geopend kunnen zijn tegen de terugkomst... HH. MM., ondanks den wensch van de Keizerin, die g... heeft door de reis op den straatweg van Bordeaux... Baijonne.

— De Cholera heeft zich te Lyon vertoond.

— Alle corpsen, die het Noorderkamp moeten uit... zijn thans ter bestemde plaats aangekomen of op w... hunne kantonnementen; het kamp is in drie corpse... deeld, waarvan de hoofdkwartieren te Boulogne, ... mereux en te St. Omer zullen gevestigd zijn. De g... operatiën zullen eerst na den oogst plaats hebbe... is in de laatste helft van September. Er zijn telegra... van de verschillende deelen van het kamp naar Parijs...

— Prins Marat, die thans te Trouville woont, g... 18 dezer met zijn schoonzoon, den baron de Chass... een kind, in een rijtuig à la Daumont een togt... Op den hoek van eene straat geraakten de paarden... wierpen den jockeij van den bok en reden te... douanen huisje aan, te midden van drie groote s... een hoop stukken hout, waarvan de brokken... vreeselijk gekraak in het rijtuig vielen. Het gel... koopman van Havre nu de paarden tot staan te... en de Prins stapte uit het rijtuig met zijn schoonz... het kind; zij hadden geen letsel ontvangen. De ... de poten der paarden waren sterk ontveld.

— Generaal Prim en de Spaansche officieren, ... vergezellen, zijn eergisteren te Parijs aangekomen...

— De prefect van de Seine heeft aan den geme... een plan aangeboden om te straat de Rivoli van... Jeans-plein tot de fontein van Biraque, voor de S... kerk te verlengen.

— Te Biaritz zal een nieuw Keizerlijk paleis on... naam Villa-Eugenie gebouwd worden.

— De *Moniteur* deelt eene depêche van den ... uit Weenen mede, meldende, dat het Oostenrijksche... dat bestemd is om het eerst Wallachije binnen te... per telegraaf bevel heeft ontvangen om op te rukken... meent, dat heden twee brigades van Hermannstadt de... zullen zijn overgetrokken. Volgens het tractaat ... Oostenrijk en de Porte is deze beweging tussc... generaal von Hess en Omar-Pacha geregeld.

— Over Marseillle zijn de correspondentiën uit K... tinopel tot 10 Aug. ontvangen.

Het uitstel van het vertrek van de expeditie... zoo lang duren als men meende. De *Napoleon*... *Charlemagne* zijn in de grootste haast van Va... Konstantinopel gezonden, om zware artillerie en ee... menigte oorlogsmaterieel in te schepen. Zij mo... spoedig mogelijk terugkeeren.

Men kent het doel van de expeditie nog niet, ... meent niet, dat het Sebastopol zal zijn. Men zal ... eenig gewigtig punt in de Krim meester maken, ... het zware artillerie-materieel afwachten zal. 10,000 ... zullen deel uitmaken van de expeditie en 30,000 C... zullen zich in de Krim bij het verbondene leger... Een langdurig uitstel van het vertrek zou een ong... indruk maken.

De berigten uit Azie zijn onbelangrijk. Men wa... wel een slag van de zijde van Kars. De gezond... stand van het Turksche leger is gunstig. Men ... dit niet het geval met de Russen is.

Men schijnt te Konstantinopel veel meer gerust... over de toekomstige houding van Pruissen; he... bekend op welke gronden die meening berust.

Eenige koopvaardijschepen, waaronder twee Hol... vaartuigen, die onlangs door de Fransch-Engelsche... de Zwarte zee zijn opgebragt, zijn voorwaarde... laten, tot dat de prijs-regtbanken in Frankrijk en ... uitspraak zullen hebben gedaan.

De kruizers in de Archipel maken voortdurend... de Grieksche zeeroovers.

Prins Napoleon is van Varna te Konstantinopel... komen.

Madrid, 16 Aug. Eergisteren hebben alhier ... Puerta del Sol eenige arrestatien plaats gehad. D... daarvan is, dat groepen werklieden, die meestal ... kanaal Isabella II werkten, aan het spoorwegstation... waren gekomen en vervolgens naar de Atocha-st... ken onder de kreet: *« niets voor de dappere Ca... leve de republiek; vermeerdering van ons loon ... leve de barricades! »* Op het eerste berigt van de ... en op stellig bevel van het ministerie van binnen... zaken, maakte de burgerij zich van alle punten ... alle posten werden versterkt en de orde was w... steld. Het kabinet heeft het loon der werklieden ... van 5 tot 8 realen verhoogd.

De dagbladen spreken veel van het banket, dat ... nalisten van Madrid aan het Gouvernement hebben... De toasten van den hertog van Victoria op de... die van generaal O'Donnell op de Koningin; die ... heer Cooradi, den redacteur van den *Clamor*... op het vergeten van het verledene en de unie ... liberalen, hebben het publiek diep getroffen.

op de «eenheid van Iberie» werd versmoord door de muzijk van de genie en vond geenerlei weêrklank. Meermalen hebben wij het reeds gezegd, wij zijn niet meer in den tijd der illusien; Spanje begint zijne ware belangen te begrijpen; de Spanjaarden weten aan welk gevaar zij zijn blootgesteld van den dag, dat de heerschende dynastie bedreigd wordt.

De camarilla bestaat niet meer.

De *Gazeta* bevat een decreet tot instelling van eene nationale decoratie voor de strijders van den 17 18 en 19den Julij; zij bestaat uit eene burgerkroon met het opschrift: *aan de verdedigers van de vrijheid in Julij, het dankbare Vaderland, Madrid*, 1854. Het lint zal groen en rood zijn. De *Gazeta* meldt, dat de Hertog en de Hertogin van Montpensier 6000 realen aan de ayuntamiento heeft ter hand gesteld voor de gekwetsten in den strijd op de barricades.

Een bando van den gouverneur van Madrid verbiedt het dragen van wapenen voor een ieder, die niet tot het leger of de schutterij behoort.

De Minister van Marine, Allende Salazar heeft alle ambtenaren bij algemeenen maatregel in hunne betrekkingen hersteld, die door de Junta's waren geschorst.

Binnenland.

's Gravenhage, 22 Augustus.

Het Staatsblad n°. 103 bevat de wet van den 29 Junij jl., houdende uitbreiding van de regtsmagt der kantonregters in strafzaken.

—

Z. M. heeft aan C. M. van Eelde en M. E. Gousset van Heel, op verzoek, verleend eervol ontslag als plaatsvervangers van den kantonregter te Loenen, en zijn in derzelver plaats benoemd mr. C. Fock, burgem. van Vreeland, en J. P. C. baron van Reede tot Ter Aa, burg. van Loenen en Loenersloot.

—

Z. M. heeft benoemd tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Eindhoven, mr. J. Spoor, advocaat aldaar.

—

Z. M. heeft 1°. aan den 1sten luit. J. A. Kool, van het corps ingeneurs, mineurs en sapeurs, op verzoek, eervol ontslag uit de dienst verleend; en 2° benoemd bij het corps ingenieurs, mineurs en sapeurs, tot 1sten luit., den 2den luit. A. Baud, van het corps.

---

* Donderdag middag, den 17 Augustus, had een kindje, oud vijf jaren, van H. A. du Bois, op de Wijnhaven, het ongeluk in het water te vallen, en werd met levensgevaar gered door een knecht van den heer van Dam, uit de Houtstraat. Driemaal had deze edele menschenvriend vergeefsche pogingen aangewend tot dat hij eindelijk het geluk mogt smaken het kind te vatten. Door verder aangebragte hulp is zoowel de edelmoedige redder als het kind behouden aan wal gebragt.

---

* Heden is uit de residentie naar Hannover vertrokken de baronesse P. von Schultze, hofdame van H. M. de Koningin van Hannover, die gedurende haar verblijf alhier in het *Hôtel de Bellevue* heeft gelogeerd. H. M. de Koningin heeft haar meermalen in een bijzonder gehoor ontvangen. Zij heeft dikwijls aan het diner bij H. D. deelgenomen en vergezelde H. M. op H. D. wandelingen.

---

* In de residentie zijn aangekomen en aan het *Hôtel de Bellevue* afgestapt de heeren Bridgman, admiraal in Engelsche dienst; M. W. Wolrijche met familie; en James Macdonal en familie, komende van Londen, benevens de heer M. Schut, luitenant-ingenieur van Antwerpen,

---

* Aan het locaal van het Provinciaal bestuur van Zuid-Holland, heeft de aanbesteding plaats gehad van het doen van eenige bezinkingen aan de dammen N°. 4 en 5 zijnde twee der vier en twintig besteende rijzen dammen, liggende op het strand aan de noordzijde van het eiland Goedereede, hetgeen is aangenomen door den heer J. Schaddele te Ouddorp voor de som van *f* 6890.

---

* Het prospectus van den Kon. Franschen Schouwburg alhier voor het tooneeljaar 1854 op 1855 ziet thans het licht. Het tooneelgezelschap zal voor het tooneeljaar bestaan behalve uit de heeren: J. Renault, directeur en Burger, régisseur, uit de volgende heeren: voor de grand opéra, opéra-commique et traductions: Bovier Lapierre, premier ténor; Litté, premier ténor léger; Bourdais, second ténor; Ebinger, troisième ténor-massol; Gaudemar, bariton; Vila, première basse en tous genres; Dutasta, second basse; Bruyère, troisième basse et coryphées; Beysson, premier ténor comique; Thais, second ténor comique: René, ténor grime; van Gelder, troisième ténor coryphée; Henri et Dorelly, coryphées, ténors, rôles de convenance, et Chapuis, troisième basse et coryphée; en de dames Geismar, première chanteuse du grand opéra; Dhêlens, première chanteuse légère; Lèonti, première dugazon, seconde chanteuse; Agarithe, seconde chanteuse; Bourdais, seconde dugazon; de Greef, troisième dugazon, rôles accessoires; Kuntz, première duegne; Beyssou, deuxième duegne; Bonnaek, coryphée, première soprano, et Chapuis, coryphée, deuxième soprano, rôles accessoires, voor de vaudeville et comedie accessoire de heeren: Bazin, jeune premier rôle; Lejeune, deuxième et troisième amoureux; Dutasta, premier rôle marqué, père noble, financiers etc.; Brugère, deuxième père, rôles de convenance; Beysson, premier comique; Thais, deuxième comique; René, commique grime; Ebinger, rôles de convenance; Henry, troisième comique, accessoires et Burger, Ringotte, Chapuis et van Gelder, utilités et rôles de convenance, en de dames Duplessis, jeune première, première amoureuse; Agarithe, couquettes, soubrettes; Bourdais, deuxième amoureuse, deuxième soubrette; De Graaf, troisième amoureuse, accessoires: Kuntz, premier caractère, et Beysson et Chapuis, deuxième caractère, voor divertissement de heer Wiehoff, premier danseur, maître de ballet en de dames Bertin, première danseuse en tous genres et Cracovie, deuxième danseuse et les éleves figuranten voor het orchestre de heeren Varnbij, premier chef; Streletzki, seconde chef, Bles répétiteur en den heer Bélin, sonfleur.

Daar eenige bladen omstandigheden hebben vermeld, die betrekking hebben op het verblijf van den Amerikaanschen kapitein Gibson in Nederland, meenen wij ze te kunnen teregtwijzen of aanvullen door bijzonderheden, waarvan de echtheid boven alle tegenspraak schijnt verheven te zijn, te oordeelen naar de bron, waaruit zij voortkomen. Men weet, dat de heer Gibson schuldig verklaard is aan hoogverraad, omdat hij betrekkingen heeft onderhouden met den Sultan van Djambi op Sumatra, en dat hij daarvoor tot 12 jaren gevangenisstraf is veroordeeld door het Hoog-geregtshof te Batavia.

Gedurende zijne preventieve gevangenzetting, gelukte het den heer Gibson in het gewaad van een agent van policie te ontsnappen, een schip nam hem op en eenige weken later bevond hij zich te midden zijner landslieden in Zuid-Carolina. De Amerikaansche pers maakte zich onmiddellijk van zijne lotgevallen meester; *meetings* werden gehouden om uit den mond van den heer Gibson zelven zijn reisverhaal in den Indischen Archipel te vernemen, en weldra drong men van allerwege op de tusschenkomst van het centraal gezag aan, om «herstel van zijne grieven» te erlangen. In de maand Junij deelden de bladen van Washington dan ook inderdaad mede, dat eene correspondentie te dien aanzien tusschen het gouvernement van de Unie en dat van Nederland was aangevangen en de mededeeling van dat berigt ging vergezeld van het verslag van eene talrijne vergadering, die, na aandachtig eene redevoering van den heer Gibson te hebben aangehoord, met eenparige stemmen het besluit had genomen: «om zijne aanvrage om tusschenkomst bij het centraal «gouvernement te ondersteunen,» en «om te gelijkertijd «de sterkste verontwaardiging uit te drukken over den «smaad, die aan de Amerikaansche vlag was aangedaan in «den persoon van een burger van Zuid-Carolina.»

Naauwelijks waren vier weken sedert het houden van die bijeenkomst verloopen, of de heer Gibson kwam te 's Hage aan met depêches van het kabinet van Washington voor den zaakgelastigde der Vereenigde Staten. De heer Belmont eischte onmiddellijk namens zijne regering eene schadevergoeding voor den heer Gibson van 100.000 dollars (*f* 250,000.—) van het Nederlandsche Gouvernement en de teruggave van eenige bijzondere stukken, die door den Amerikaanschen kapitein aan de overheid te Betavia waren afgegeven om zijne identiteit te bewijzen. De heer Belmont drong, onder anderen, den eisch tot schadevergoeding aan door de beschouwing, dat de regterlijke magt in Indie niet onafhankelijk is, dewijl het Gouvernement zich de bevoegdheid heeft voorbehouden om naar willekeur het personeel te ontslaan en de veranderen; dat uit den loop van het geding zou volgen, dat het Indische Gouvernement in deze zaak een zekeren aandrang op den Indischen regter heeft uitgeoefend; dat Gibson altijd ontkend heeft en steeds ontkent, dat hij in strafregterlijken zin de schrijver is van het stuk, dat den grondslag uitmaakt van het tegen hem gevoerd geding; dat dit stuk een brief is, geschreven in hoog Maleisch en in Maleische letters, en dat Gibson ontkent die taal te hebben gekend op het tijdstip van de dagteekening van den brief, of bevel te hebben gegeven dien te schrijven.

Het Gouvernement antwoordde door tusschenkomst van den heer Hall, minister van buitenlandsche zaken, op die aanvrage, dat het niet genegen was, om de minste schadeloosstelling te geven, maar dat het zich niet verzette tegen de teruggave der verlangde stukken. De heer Gibson ontving dien ten gevolge door middel van de Amerikaansche legatie, een pak papieren; maar in plaats van de bedoelde stukken, bevatte het pak *al* de oorspronkelijke stukken van het geding tegen Gibson, waaronder ook het voornaamste bewijsstuk en rapporten, die als *geheim* en *zeer geheim* aangeteekend waren en die door verschillende Indische collegien en autoriteiten aan het Gouvernement te Batavia waren gerigt. Het schijnt, dat de Minister van Kolonien aan zijn ambtgenoot voor de buitenlandsche zaken het volledige dossier van de zaak had gezonden, ten einde hem in staat te stellen, om met volledige zaakkennis de eischen van den Amerikaanschen zaakgelastigde te bespreken, en dat de heer van Hall zich van al deze stukken heeft ontdaan, zonder zelfs het pak te openen, dat ze bevatte. Toen deze onvoorzigtigheid gebleken was, haastte men zich het bij vergissing aan den heer Belmont toegezondene *dossier* terug te vragen. Deze antwoordde, dat hij het aan den heer Gibson had terhand gesteld, die, op zijne beurt beweerde, dat hij het niet meer in zijn bezit had.

Intusschen heeft de heer Belmont de weigering, die door ons kabinet op zijnen eisch van schadevergoeding is gedaan, ter kennis van zijn Gouvernement gebragt, met verzoek, om nadere instructien en aandringende op het verlof om zijne paspoorten te vragen, indien ons Gouvernement in zijne weigering volhardt. Na de afzending dezer depêches, is de Amerikaansche zaakgelastigde naar Frankrijk vertrokken en er werd besloten, dat de heer Gibson gedurende zijne afwezigheid te Brussel of in eenige andere stad in het buitenland zou gaan verblijf houden.

Wij bepalen ons tot deze eenvoudige uiteenzetting der feiten, ons voor het oogenblik van alle redenering onthoudende, daartoe aangespoord door hetzelfde gevoel, dat ons geleid heeft, ze niet te openbaren, voordat verkeerde of onvolledige lezingen daarvan waren bekend gemaakt.

(*Echo Universel.*)

Wij hebben inzage genomen van eene, door P. R. geschreven «Schets eener Hollandsche spraakleer voor hooger onderwijs», uitgegeven door den boekhandelaar L. de Fouw te Goes. Het werkje is ingerigt voor leerlingen, die bereids met de voornaamste regelen der spelling en der verbuiging niet onbekend zijn, en die, althans onder de leiding van een meester, in staat zijn om na te gaan en zelf terug te vinden in hunne taal, wat er hun in dit boekje van gezegd wordt. Naar het ons voorkomt is deze «Schets» allezins aanbevelingswaardig, en zal bij de grondige beoefening onzer schoone moedertaal veel nut kunnen stichten.

Men verneemt, dat door het Ministerie van Oorlog bepaald is, dat in de volgende maand door den luitenant-generaal Jhr. Storm de Grave eene algemeene inspectie over het wapen der koninklijke maréchaussée zal gehouden worden.

De Kamer van Koophandel te Rotterdam heeft aan den Gemeenteraad dier stad, het volgende adres ingediend:

In de maand September van voorleden jaar had de Kamer de eer aan uwe vergadering een adres te rigten, naar aanleiding der voortdurende onzekerheid omtrent de plaats waar het station van den Rijnspoorweg hier ter stede gevestigd zal worden, en der belangrijke nadeelen, daaruit voor den handel en de scheepvaart voortvloeijende.

Zij vernam, dat deze aangelegenheid door u in besloten vergadering behandeld is en ontving de bevestiging van dit gerucht in een schrijven van heeren Burgem. en Weth. dd. 16 Nov., met voorbehoud de Kamer met den uitslag der beraadslagingen daaromtrent bekend te maken en de verzekering, dat Hun-Ed. Achtb. de directie der Rhijnspoorweg-Maatschappij intusschen voor volkomen diligent meenden te moeten achten.

Daar sedert dien tijd wederom verscheidene maanden verliepen, zonder dat door de kamer van Hun-Ed. Achtb. of van eene andere zijde iets vernomen werd, dat op de afdoening dezer zaak eenige hoop gaf, heeft zij gemeend bij missive dd. 23 Junij jl., zich nogmaals tot den Commissaris des Konings in deze provincie te moeten wenden, ten einde diens tusschenkomst in te roepen tot het opruimen der bezwaren, welke eene eindregeling in den weg staan en welker natuur aan de kamer onbekend is.

Het antwoord op dit haar schrijven dd. 8 Julij jl., geleidde een extract uit een brief der directie van de rhijnspoorweg-maatschappij aan den minister van binnenlandsche zaken dd. 23 Junij jl., waaruit blijkt, dat er geene mogelijkheid bestaat om zelfs voor te bereiden, wat tot de verwezenlijking gevorderd wordt van het plan om het station aan de Marinewerf, in plaats van aan de Oude Hoofdpoort, te vestigen, zoolang der directie nog niets bepaalds bekend is van de geneigdheid van den gemeenteraad van Rotterdam, om in die verandering van het oorspronkelijk plan toe te stemmen, terwijl verder volgens het beweren der genoemde directie, nog een conflict bestaat tusschen het rijk en het gemeentebestuur over den eigendom der slikken ten Oosten van de Koningshaven en ten Zuiden van het Marinegebouw, welke bij de voorgenomen vestiging van het station juist daarvoor zouden moeten worden afgestaan. Eindelijk zegt de directie, alvorens een definitief plan van het station aan de goedkeuring van het departement van binnenlandsche zaken te kunnen onderwerpen, bekend te moeten zijn met de inrigting, die de minister van finantien wenscht te geven aan het te stichten entrepôt.

Het is onder deze omstandigheden, dat de kamer zich onder referte aan haar adres van 16 September jl., en met overlegging van afschriften harer voormelde missive aan den commissaris des konings, d.d. 23 Junij jl. no. 233, en van het daarop ontvangen antwoord, dd. 8 Julij no. 6190 (1e afdeeling) met bijlage, op nieuw tot den gemeenteraad wendt, om nogmaals te wijzen op de nadeelen voor den handel en de scheepvaart uit dezen toestand van eindelooze onzekerheid voortvloeijende en dringend te verzoeken, dat van de zijde van het gemeentebestuur de noodige stappen gedaan worden, eensdeels tot vaststelling van die punten, welke alsnog een onderwerp van onderhandeling zijn tusschen het gemeentebestuur en de directie der maatschappij, en welke, naar het oordeel der laatste, althans voor een gedeelte, het nemen van een definitief besluit vertragen, en anderdeels tot het verkrijgen van eene meer krachtige medewerking der bij deze zaak betrokken departementen van algemeen bestuur, zonder welke het eind dezer reeds zoo lang hangende zaak niet te voorzien is.

Het komt de Kamer voor van belang te zijn, dat het blijke, dat de zoo noodlottige vertraging in geenen deele aan het gemeentebestuur kan worden toegeschreven. Zij acht dit dubbelt noodzakelijk, nadat de directie der Rijnspoorweg-Maatschappij in haar verslag, den 26sten Junij ll., in eene openbare vergadering aan hare deelhebbers uitgebragt, het volgende heeft gezegd:

«Wij moeten hier echter herhalen, dat onder die aannemingssom niet begrepen zijn, de Stationsgebouwen met den aankleve van dien op den weg van Utrecht naar Rotterdam, waarvoor in ons Verslag van 1 October 1852 eene uitgave van *f* 600,000 is geraamd, welke echter niet toereikende zal zijn.

Voor de vestiging van het definitief station te Rotterdam op de voormalige Marinewerf aldaar, zijn, zoowel met de regering als met het gemeentebestuur te Rotterdam, nieuwe onderhandelingen aangeknoopt, welke wij hopen dat eerlang tot een gewenschten uitslag zullen leiden. Het zal echter niet wel doenlijk zijn, dat de uitvoering der daarvoor benoodigde werken zal zijn geëindigd op het tijdstip, dat de spoorweg tusschen Utrecht en die stad voor de exploitatie zal worden opengesteld. Een voorloopig tijdelijk station aldaar zal daarvoor worden daargesteld, ten einde het openen dier lijn niet te vertragen, terwijl met den aanleg van het definitief station een aanvang za

worden gemaakt, zoodra die aangelegenheid tot eene eindregeling zal zijn gekomen.»

De Kamer is te zeer overtuigd van uwe belangstelling in eene aangelegenheid, zoo gewigtig voor den handel en de scheepvaart van Rotterdam, dan dat zij het noodig zou achten tot verderen aandrang iets bij te voegen. Zij oordeelt het genoegzaam uwe opmerkzaamheid op nieuw daarop te vestigen.

Rotterdam, 21 Julij 1854. *De Kamer voornoemd.*
(*Volgen de Onderteekeningen.*)

Men meldt ons uit Dordrecht, dat de commissie van het hoofdbestuur der *Hollandsche maatschappij van Landbouw* druk bezig is om de lokalen in het Kromhout te doen in orde brengen voor de algemeene tentoonstelling van landbouw, die aldaar op den 20 September aanstaande geopend zal worden. Het laat zich verwachten, dat die tentoonstelling, en door de bijzondere geschiktheid der daarvoor bestemde lokalen, en door de menigte toegezegde inzendingen van voortbrengselen, vee en werktuigen van alle oorden des rijks eene der luisterrijkste zijn zal, die er nog hebben plaats gehad. Zoowel de ingezetenen van Dordrecht als het stedelijk bestuur wedijveren als het ware, om het hunne bij te brengen ter opluistering en veraangenaming van dat landbouwfeest en om den naar Dordrecht gekomen landbouwers aangename verpoozing te verschaffen. Men vleit zich, dat Z. M. de Koning beschermheer der maatschappij. de opening met Hoogstdeszelfs tegenwoordigheid zal vereeren en bij die gelegenheid Dordrecht de eer zal genieten Neêrlands Koning binnen hare muren te mogen ontvangen. Indien wij wel zijn onderrigt zullen er op Woensdag den 20sten September door het stedelijk bestuur volksvermaken gegeven worden, terwijl des avonds de vereeniging *Kunstmin* eene voorstelling zal geven. Op Donderdag daaraanvolgende zal de Roei- en Zeil-Vereeniging eenen wedstrijd doen houden op de rivier de Maas, terwijl er des avonds door de Hollandsche Maatschappij van Landbouw aan Dordrechts ingezetenen een luisterrijk feest zal gegeven worden in de societeit *Harmonie*, daartoe door de leden dier societeit welwilend afgestaan. Op Vrijdag zal na afloop der tentoonstelling van het vee en pluimgedierte de gemeenschappelijke maaltijd van de leden der maatschappij gehouden worden in het Hof van Holland en na afloop van dien eene voorstelling in den schouwburg door een expresselijk daartoe uitgenoodigd tooneelgezelschap. Op Zaturdag zal door de afdeeling Dordrecht en omstreken de aangekondigde harddraverij naar belangrijke zilveren prijzen en premien gehouden worden, en zal er des avonds een luisterrijk concert en vauxhall door de leden der *Societeit de Vrijheid* in hare lokalen aan de leden der maatschappij aangeboden worden. Op Zondag na de sluiting der tentoonstelling, zal door de leden der *Societeit Harmonie* in de lokalen dier societeit een muziek-avond gegeven worden, terwijl tot sluiting dezer feesten van wege het stedelijk bestuur een prachtig vuurwerk op de rivier zal worden afgestoken. — Om de leden van het hoofdbestuur behulpzaam te zijn bij de voorbereidende werkzaamheden, alsmede tijdens de tentoonstelling zelf, is er eene sub-commissie uit de leden der afdeeling Dordrecht benoemd. Deze commissie bestaat uit de heeren mr. G. A. de Raadt, J. P. Bredius, A. Stoop, mr. J. I de Reus en mr. H. A. Nebbens Sterling, bij wie alle inlichtingen omtrent de tentoonstelling en daarbij komende feesten te Dordrecht, te bekomen zijn.

Den 19 dezer is het fregatschip *Koningin der Nederlanden* gevoerd door kapt. E. Groeneveld Cader in publieke veiling verkocht voor *f* 25,000, aan den heer de Jongh te Harlingen.

Het zoo veel besproken Nederlandsche kofschip *de Jonge Albert* is Vrijdag den 18 Aug. als Engelsche prijs van Harlingen te Hartwig binnengebragt.

Naar men verneemt is het reglement voor de op te rigten tweede klasse bij het Ned. Instituut (hier zal wel *Akademie van Wetenschappen* bedoeld zijn), die voornamelijk aan geschiedenis en letterkunde gewijd zal zijn, gereed, en mag men spoedig het besluit dienaangaande te gemoet zien.

Het bovenstaande, dat door een der bladen wordt medegedeeld als een berigt uit Utrecht toegezonden, zijn wij door een van goeder hand ons uit 's Hage geworden partikulier berigt in staat gesteld als voorbarig tegen te spreken. Van het bedoeld reglement, zegt onze berigtgever, is nog niets officiëel bekend, en aan het besluit kan voorshands nog niet gedacht worden, vóórdat de begrooting, waarop natuurlijk de vermeerderde post voor de akademie verschijnen moet, is aangeboden en goedgekeurd. (*A. C.*)

Dordrecht, 21 Aug. Den 19 dezer heeft alhier de aanbesteding plaats gehad van het daarstellen eener vlasbereiding-fabriek, in de nabijheid dezer stad, waarvan de fundering reeds in aanbouw is; dit werk is door den heer A. W. Schram, aannemer te Sliedrecht voor eene som van *f* 22.099 aangenomen. Terzelfder tijd is aanbesteed de leverantie van de voor dit fabriek benoodigde kuipen. Aangenomen door den heer A. Reus, mr. timmerman alhier, voor eene som van *f* 8987.

Zwolle, 21 Augustus. Gisteren nacht werden de ingezetenen uit den slaap gewekt door het luiden der brandklok. Men wist aanvankelijk niet waar de brand was. Doch spoedig ontwaarde men, dat die in de Zwolsche stoomboot was uitgebroken, en wel in de steenkolen. Door de spoedige aangebragte hulp der brandspuiten is men denzelve meester geworden; de schade schijnt niet zoo groot geweest te zijn als men vreesde; hetgeen daaruit is op te maken, dat de boot den volgenden dag de reis naar Amsterdam weder heeft kunnen aanvangen.

Baardwijk, 19 Augustus. Sedert onderscheidene jaren logeerde alhier bij den logementhouder A. L... een Belgisch koopman in vee, die in de jongste dagen, met eene drift kalfkoeijen huiswaarts reizende, in de gemeente D...... ruim drie uren van hier, op eene verregaande wijze mishandeld werd. De hoofdinhoud daarvan komt ongeveer op het volgende neder:

Voor dat bedoelde koopman die gemeente genaderd was, ontmoette hem op den publieken weg een zich noemende veldwachter met eenen gelapten blaauwen kiel aan, die onder allerlei dreigementen *f* 6 begeerde, en als grond voor zijne vordering opgaf, dat de koeijen van den koopman op den weg eenige dorre buntpijzen hadden afgegeten, hetwelk bij plaatselijke verordeningen verboden was. Dat de koopman deze pretentie niet dadelijk voldeed, laat zich van zelf begrijpen, doch alstoen wilde de kieleman, die intusschen zijne kwaliteit zonder iets te kunnen vertoonen had kenbaar gemaakt, met geweld eene koe in beslag nemen; doch ook deze vordering werd door den koopman nog hardnekkiger betwist dan de eerste, waarop de man met de kiel naar voornoemde gemeente de wijk nam, terwijl de koopman, terzelfder plaatse in zijn gewoon logement arriverende, geen kwaad meer vermoedde. Doch ziet, naauwelijks staan zijne koeijen in den stal en heeft hij eenige ververschingen genomen, of een ander persoon, oogenschijnlijk van meer gewigt dan de eerste, is ook daar aangekomen, en begint hem stoutweg en op gebiedenden barschen toon, in tegenwoordigheid van den logementhouder en andere omstanders te vragen, waarom hij geweigerd heeft aan den veldwachter de gevraagde *f* 6 te geven? Het antwoord dat de koopman hier op gaf, bragt dien persoon tot woede, en toen ook aan hem de voldoening van de bewuste *f* 6 volstandig geweigerd werd, werd de koopman, op last van den eischer, die voorgaf burgemeester te zijn (en inderdaad was hij dit) in arrest genomen en onder den kerktoren in een donker gat opgesloten, waaruit hij eerst des middernachts ten een ure, na ongeveer vijf uren in dat donkere vochtige hol te hebben doorgebragt, en na in de betaling der gevorderde *f* 6 te hebben toegestemd, werd losgelaten!

Deze handelwijze heeft onder de bevolking in deze streken, die den bewusten koopman en zijnen vader sedert jaren als solide en vreedzame menschen gekend en niet hen gehandeld hebben, groote sensatie verwekt en aller afkeuring gaande gemaakt. Zoo ver men weet, bestaan er hier dan ook geene wetten, reglementen of verordeningen, die dergelijke handelwijze wettigen en toelaten, en naar men uit echte bronnen verzekert, heeft de koopman, zich deswege bij den Belgischen minister van buitenlandsche zaken beklaagd, zoodat er zeer zeker binnen kort een onderzoek naar de feiten zal worden ingesteld.

Willemstad, 20 Aug. Heden middag arriveerde alhier, komende van Bergen-op-Zoom, de minister van oorlog, vergezeld van den luitenant kolonel van Heurn, chef van het materieel der genie bij het departement van oorlog. Na het bezigtigen der kazerne van de infanterie, van het arsenaal en der overige landsgebouwen, nam hij ook de verdere vestingwerken in oogenschouw, na afloop waarvan hij naar den Moerdijk is vertrokken, om zijne reis verder voort te zetten.

— De zucht tot landverhuizing schijnt ook alhier te ontwaken. Gisteren is de inboedel verkocht van een huisgezin, dat zich gereed maakt naar N. Amerika te vertrekken, welk voorbeeld welligt spoedig door anderen zal worden gevolgd. *N. R. C.*

In een schrijven van Dr. Ooykaas uit Paramaribo leest men het volgende:

«In de maand Mei liep het gerucht dat onder de Indiaansche volkstammen in de boven Coppenamen en wel in de Tibitie kreek en Wayombo rivier, de kinderziekte (variolae) was uitgebroken. Ik bragt zulks onmiddelijk ter kennisse van het gouvernement, en ontving per expresse eene uitnoodiging om, vergezeld van den heer directeur van het etablissement Batavia, mij te begeven naar gezegde plaatsen om mij van de waarheid te overtuigen, en in geval ik het bevestigd vond, te trachten de Indianen te vaccineren. Alhoewel het eene aller vermoeijendste reize is, daar men aldaar geen plantages of zelfs eenig huis vindt, alwaar men des nachts kan vertoeven, doch zich in het open bosch in zijn hangmat moet behelpen, en dan niet zelden, vooral in dat saizoen, (groote regentijd) door en door nat wordt, nam ik toch de uitnoodiging aan, en vertrokken wij naar de Wayombo rivier, alwaar wij na 3 dagen reizens aankwamen; na deze rivier nog 36 uren opgevaren te hebben, bereikten wij de Indiaansche kampen of dorpen, 3 in getal, welker bewoners Cribisie-Indianen genaamd worden.

«Hier vernamen wij, dat de Arawacca Indianen, welke in de Maratakka kreek bij de Nickerie wonen, de kinderziekte van deze plaats (Nickerie) naar hunne dorpen hadden overgebragt, en dat eenige de vlugt genomen hadden met het doel om zich bij de Wayombo rivier te vestigen. Deze bewoners, dit vernemende, namen de vlugt in het bosch, waarop zij verder trokken en zich in de Tibitie kreek bij de Karbouger Indianen vestigden, alwaar de ziekte uitgebroken was.

«Toen de vlugtende Arawacca Indianen door de Wayombo getrokken waren, keerden de Indianen uit het bosch terug, en wel van het Christiaan- en Williamsdorp, terwijl die van het Tijgerdorp, toen wij daar waren, nog niet terug waren gekeerd. — Ik overtuigde mij nu of deze bevolking gezond was, waarna wij direct naar de Tibitie kreek reisden. — Na twee dagen bereikten wij de monding, terwijl 24 uren later het eerste kamp zich voor deed, zijnde het kamp Doedoe, met eene bevolking van 150 koppen. Hier was de ziekte nog niet, doch in het naast bijgelegen kamp van Baboen woedde ze in hevigheid. Dit kamp is gelegen in de Comboe kreek, welke in de Tibitie uitkomt, en daar deze Comboe kreek al[illegible] een uitgeholde boom, alhier Dieven-Corjaal ge[illegible] vaarbaar is, moesten wij ons vaartuig aan d[illegible] laten, en vervolgden toen met Corjalen de reis[illegible] uren door de kreek gesparteld te hebben, mo[illegible] nog een uur door het bosch en moeras loopen [illegible] aan de plaats der ellende kwamen. Waarlijk ee[illegible] van ellende, te midden in het bosch, zonder [illegible] zonder huisvesting, allen onder een pinadak gele[illegible] schen aan kinderziekte te zien; en van de geheele [illegible] king, welke 40 in getal was, waren nog slechts 1[illegible] bleven; het gelukte mij echter deze te vaccineren, [illegible] achter hunne geneesmiddelen te komen, welke [illegible] deze ziekte bezigden. Slechts 3 dooden hadden zij [illegible] wel van die, welke van de Maratakka gekomen w[illegible] van hunne stam was nog niemand bezweken. Zij kla[illegible] dat het ergste van de ziekte was, dat men zoo op[illegible] in het gezigt, en het slikken zoo moeijelijk was. Na [illegible] handeld te hebben, volgens mijne van het gouverneme[illegible] komen instructien, begaf ik mij terug naar het ka[illegible] Doedoe, alwaar, ik 119 heb ingeënt, zoodat het getal [illegible] mij ingeënten 131 bedraagt, en ik de eerste ge[illegible] heer ben, welke in de bovenlanden van Surina[illegible] inenting onder de Indiaansche volkstammen heb verri[illegible] mij aan het gouvernement ingediend rapport, heb i[illegible] vleijende dankbetuiging ontvangen met verzoek moei[illegible] te wenden om de bladen, bloemen en vruchten der [illegible] boomsoorten, welke zij voor de ziekte gebruiken, te tr[illegible] te verkrijgen, en deze aan den Gouverneur op te ze[illegible] ten einde Z. Exc. een en ander aan de geneesku[illegible] commissie ter proefneming kan geven. Ik heb oo[illegible] dit naar Holland te zenden. — De door mij gevacci[illegible] stam, wordt die der Kaboeger Indianen genoemd.

Per Telegraaf.

Weenen, Maandag 21 Aug. Het huis Marad[illegible] gefailleerd met een passief van 600.000 fl.

Londen, Dingsdag 22 Augustus (2 ure). Consols 94⅛, ¼; Mexico N. 3 pct. 24⅜, ⅝; Peru N. 4½ pct. [illegible] Gren. Uitg. 6⅛, ⅜; Ecuador 3¼, ¾; Spanje binnenl. 37¾, 38¼; dito 1 pct. 18, 18¼; dito Certific. 4⅞, 5¼; Passive 3¾, ½; Russen 4½ pct. 86; dito 5 pct. 100; 2½ pct. 62; dito 4 pct. 93¾; Sardinie 5 pct. 86¾.

Turksche leening 64, 64⅞. De handel daarin was lev[illegible]

Parijs, Dingsdag 22 Augustus (1 uur). Fr. 4[illegible] 99.75; dito 3 pct. 73; Sp. binn. 3 pct. 31¾; dito [illegible] 17¾.

Weenen, Maandag 21 Augustus. N. Metall. [illegible] N. Leen. 95½; Bankactien 1299; Zilver 20½; Wissel [illegible] 11.41; dito op Parijs 140½.

De slotkoersen waren gunstiger en de fondsen vas[illegible]

Liverpool, Dingsdag 22 Augustus. Heden [illegible] markt 5000 balen katoen omgezet.

Advertentien.

Bij L. DE FOUW, te Goes, is uitgegeven e[illegible]
J. W. VAN LEEUWEN, te Leiden,
verkrijgbaar gesteld:

SCHETS
EENER HOLLANDSCHE SPRAAKLE[illegible]
VOOR HOOGER ONDERWIJS.
door P. R.
Prijs 50 Cents.

Prijs-Courant der Effecte[illegible]

AMSTERDAM, 22 Augustus 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	60 1/4 3/8 3/8	*Hope* 1798/1816	5	
Dito Certificat. .	3		Dito 1828/1829	5	10[illegible]
Dito Dito . .	4	89 7/8	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening. .	4	89 3/8	Dito Dito	4 1/2	
Amort. Syndic.	3 1/2	89	Dito *Hope* . . .	4	
Hand.-Maats. .	4 1/2	123	Dito *Stieglitz* .	4	
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten. . .	2 1/2		Inschr. Assig. .	6	
D° *Rothschild* .	2 1/2		Certific. dito. .	6	60[illegible]
Frankrijk.					
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	17 15/16 18	Obligatiën . . .	4	69[illegible]
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	32 1/8 3/8 3/16			
Bew. Sp. Com.		4 13/16	Metalliek . . .	5	67[illegible]
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	77[illegible]
Portugal.			Dito letter B. .	5	77[illegible]
Londen nieuwe.	5	36 3/4 13/16	Dito 1847 . . .	2 1/2	34[illegible]
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	2 1/2	84[illegible]

Mexic., te Lond. 3 pct. 23⅜; dito Onb. 23⅜; Peru[illegible] 68⅞, 69½, 68⅞.

Bij flaauwe stemming was onze fondsenmarkt heden [illegible] beduidend.

FRANKFORT, Vrijdag 18 Aug. Metal. 5 pct. 70[illegible] binn. 3 pct. 32⅝; dito 1 pct. 18.

MADRID, Vrijdag 18 Augustus. Sp. 3 pct. 35[illegible]

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Grave[illegible]